

مدیرعامل منطقه آزاد کیش در گفت‌وگو با «ایران» تشریح کرد

مصوبات حمایتی دولت برای عبور از بحران در استان‌های جنوبی

گفت‌وگو

سهیلا یادگاری
گروه اقتصادی

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد کیش با تشریح آخرین وضعیت اقتصادی و تجاری این جزیره پس از جنگ، از کاهش ۳۰ درصدی تعرفه‌های گمرکی، افزایش تسهیلات بانکی، تعویق دریافت مالیات‌ها و تدوین بسته حمایتی برای حمایت از کسب‌وکارها در استان‌های جنوبی خبر داد. محمدجعفر کبیری با اشاره به افت شدید پروازها و آسیب به صنعت گردشگری کیش تأکید کرد که این جزیره برای عبور از شرایط فعلی به حمایت جدی دولت نیاز دارد. او همچنین از برنامه‌های این منطقه برای تبدیل شدن به نخستین منطقه آزاد مالی ایران، توسعه اقتصاد دیجیتال و جذب سرمایه‌گذاری در حوزه‌های جدید خبر داد.

آخرین وضعیت اقتصادی و تجاری منطقه آزاد کیش چگونه است؟ این جزیره پس از جنگ‌های اخیر چه شرایطی را تجربه کرده است؟

پس از جنگ ۱۲ روزه، با همت بخش خصوصی توانستیم کیش را دوباره به رونقی که در زمستان ۱۴۰۳ و فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۴ تجربه کرده بود، بازگردانیم. فروش کالا و خدمات در سال گذشته، با وجود دو جنگ، نسبت به سال ۱۴۰۳ بیش از دو و نیم برابر شد و به ۲۰۰ هزار میلیارد تومان رسید؛ درحالی‌که این رقم در سال ۱۴۰۳ حدود ۸۰ هزار میلیارد تومان بود. کیش به‌عنوان نگین ایران در قلب خلیج فارس، هر زمان که فرصت پیدا کرد، حتی پس از جنگ ۱۲ روزه، توانست گردشگران زیادی جذب کند. سال گذشته رکورد ۱۵۳ پرواز در یک روز در کیش ثبت شد. همچنین پروازهای خارجی از مبادی مختلف کشورهای همسایه، از جمله بغداد، اربیل، مسقط و دوشنبه تاجیکستان برقرار شد که تجربه بسیار خوبی برای جزیره رقم زد. به این ترتیب توانستیم آسیب‌های ناشی از جنگ ۱۲ روزه را تا حد زیادی جبران کنیم. شرایط سرمایه‌گذاری نیز بسیار خوب شد که در ادامه به آن اشاره می‌کنم؛ اما پس از جنگ ۴۰ روزه، به دلیل طولانی شدن محدودیت استفاده از خطوط هوایی در سطح کشور و فشارهایی که به مناطق جنوبی وارد شد، شرایط تغییر کرد.

حدود ۸۰ درصد رفت‌وآمد به جزیره کیش از طریق خطوط هوایی انجام می‌شود. اگرچه کیش اولین فرودگاه جنوب کشور بود که به مدار پرواز بازگشت، اما برخلاف تجربه سال گذشته، شرایط متفاوتی داشتیم. سال گذشته حداقل پروازهای روزانه ما ۵۰ پرواز و میانگین پروازها حدود ۸۰ تا ۹۰ پرواز بود؛ اما امسال کار را با چهار پرواز آغاز کردیم و در بهترین شرایط تعداد پروازها به ۴۰ پرواز رسید. از سوی دیگر، تقریباً نیمی از ناوگان هوایی کشور در حال حاضر امکان استفاده ندارد و همین مسأله باعث شد رشد مورد انتظار ما، مانند سال گذشته، محقق نشود.

ما ترکیبی از برگزاری رویدادها و ارائه وام به مسافران و کسب‌وکارها را تجربه کردیم. این تجربه بسیار موفق بود و امسال نیز آن را تکرار کردیم، اما محدودیت پروازها مانع از تکرار موفقیت سال گذشته شد.

برای حمایت از کسب و کارها، چه تدابیری مورد نظر است؟

دولت در شهریورماه مصوبه‌ای برای حمایت از کسب‌وکارهای استان‌های جنوبی در حوزه‌های مالیاتی، گمرکی و بانکی تصویب کرد، ما نیز پیگیری کردیم و توانستیم از این حمایت‌ها بهره‌مند شویم. از جمله اجازه داده شد سقف کالای همراه مسافر برای کیش از ۸۰ دلار به سه‌هزار دلار افزایش پیدا کند. همچنین سازمان امور مالیاتی دریافت مالیات‌ها را تا پایان آبان‌ماه به تعویق انداخته است. در حال حاضر چند هزار میلیارد تومان مالیات معوق داریم. گمرک نیز قرار است بسته حمایتی برای خروج کالا از کیش فراهم کند. با این حال، مردم جنوب با اقتدار، اما مظلومانه ایستاده‌اند و حق دارند که از آنها دفاع و حمایت شود.

ما بسته تاب‌آوری خود را در حوزه‌های مالیاتی، تأمین اجتماعی، گمرکی و بانکی آماده کرده‌ایم. همچنین به دنبال به تعویق انداختن پرداخت هزینه‌های آب و برق و در نظر گرفتن تخفیف برای کسب‌وکارها در واردات خودرو هستیم تا بخشی از خسارت‌ها جبران شود. دولت نیز پذیرفته است که کیش و قشم مبدأ کالای ملوانی شوند. این موضوع می‌تواند جریان بازرگانی جدیدی را به‌عنوان یک مسیر جایگزین ایجاد کند. با وجود همه این اقدامات، کسب‌وکارها همچنان به حمایت جدی دولت نیاز دارند. دولت مصوبه بسیار خوبی تصویب کرده و امیدوارم ما مدیران دستگاه‌های اجرایی که مخاطب این مصوبه هستیم، بتوانیم مردم جنوب و به‌ویژه جزایر را از منافع آن بهره‌مند کنیم.

با توجه به مشکلات مبادلات تجاری و محدودیت‌های ایجادشده برای بنادر جنوبی، سیاست تسهیل تجارت و تأمین کالا از مناطق آزاد در دستور کار دولت قرار گرفته است، این سیاست چگونه پیش می‌رود؟

با توجه به افزایش نرخ ارز، ما به‌طور میانگین نرخ تعرفه‌های گمرکی منطقه آزاد کیش را ۳۰ درصد کاهش داده‌ایم تا بازرگانان و کسبه، همزمان با افزایش قیمت ارز و نرخ ارز مؤثری که مبنای محاسبات قرار می‌گیرد، تفاوت زیادی در تعرفه‌های گمرکی نسبت به سال گذشته احساس نکنند. این اقدام مهمی بود که از محل درآمدهای خودمان انجام دادیم و از بخشی از درآمد سازمان صرف‌نظر کردیم تا کسب‌وکارها آسیب کمتری ببینند. با گمرک جمهوری اسلامی ایران مذاکرات مفصلی انجام شده و وزیر محترم اقتصاد نیز در پی مصوبه دولت برای استان‌های جنوبی، دستورات بسیار خوبی در حوزه‌های بانکی، گمرکی و مالیاتی برای منطقه آزاد کیش صادر کرده‌اند. ضمن تشکر از گمرک جمهوری اسلامی، معتقدم اکنون فرصت محافظه‌کاری در اجرا را نداریم. مردم ایستاده‌اند و ما نیز باید برای آنها ریسک کنیم و تصمیم بگیریم.

دشمن حداکثر فشار اقتصادی را وارد می‌کند تا نارضایتی اقتصادی را با احتمال وقوع یک جنگ دیگر همزمان کند و مدیران را از تصمیم‌گیری و اجرا بترساند. مردم مستحق این هستند که هر کاری می‌توانیم برای آنها انجام دهیم؛ چراکه آنها هر کاری از دستشان برمی‌آمده انجام داده‌اند. به نظر من دولت در سطح کلان اقدامات لازم را انجام داده و اکنون باید در حوزه اجرا نیز این حمایت‌ها ادامه پیدا کند. گمرک هم تاکنون کمک‌هایی کرده و امیدواریم این روند ادامه داشته باشد. ما تخفیف‌های گمرکی را اعمال کرده‌ایم و امیدواریم این اقدامات مؤثر باشد. اصل ماجرا این است که اگر در دریا با محاصره آمریکا مواجه هستیم، نباید بروکراسی اداری نیز کسب‌وکارها را محاصره کند. مذاکرات بسیار خوبی داشته‌ایم و فکر می‌کنم نتایج آن به‌زودی عملیاتی شود. مهم‌ترین کاری که اکنون باید برای جزایر انجام دهیم، افزایش تاب‌آوری برای ماندگاری و حفظ جمعیت در جزایر است. کیش در این زمینه پیشتاز بوده است. برخلاف برخی مناطق دیگر که ممکن است اقتصاد سایه‌ای و غیرشفاف داشته باشند، اقتصاد کیش بسیار شفاف است و کسبه امکان کسب درآمد از مسیرهای جایگزین را ندارند.

ما سال گذشته در فروردین، شهریور، مهر، آبان و آذر رکوردهای تاریخی گردشگری کیش را شکستیم. کسبه نیز براساس همین تجربه برای فروردین امسال کالا وارد کردند. در دو هفته تعطیلات عید، برخی از کسبه به اندازه شش ماه فروش کالا و خدمات داشتند؛ اما دشمن این فرصت را از ما گرفت. اکنون باید کمک کنیم کالاهای واردشده از بین نروند و در کنار آن، کسب‌وکارها نیز با آسیب جدی مواجه نشوند. امیدوارم پیش از آن‌که خیلی دیر شود، مصوبات حمایتی دولت به‌طور کامل اجرا شود. سازمان برنامه و بودجه، معاون اول محترم رئیس جمهور و معاون اجرایی رئیس جمهور نیز پس از نامه‌نگاری‌های ما دستورهای ویژه‌ای صادر کرده‌اند. از همه این عزیزان، بویژه وزیر اقتصاد و رئیس بانک مرکزی، تشکر می‌کنم. امیدواریم حمایت‌ها در بدنه اجرایی نیز به نتیجه برسد.

اگر شرایط به سمت صلح و ثبات حرکت کند، چه برنامه‌ای برای جذب گردشگر و بازگرداندن رونق به کیش دارید؟ از سوی دیگر، اگر احتمال وقوع جنگ وجود داشته باشد، چه تمهیداتی اندیشیده‌اید؟

اگر جنگ نشود و شرایط نااطمینانی از بین برود، ما براساس تجربه سال گذشته می‌دانیم که کیش به‌سرعت به شرایط رونق بازمی‌گردد. سال گذشته با کمک بخش خصوصی توانستیم با استفاده از یک مثلث شامل برگزاری رویدادها، تسهیلات بانکی، ارائه خدمات مناسب و تبلیغات مؤثر، در کمترین زمان ممکن به رکوردهای خود بازگردیم

در شهریور، مهر، آبان و آذر سال گذشته این اتفاق افتاد و مطمئن هستیم اگر شرایط تثبیت شود، می‌توانیم دوباره همان تجربه را تکرار کنیم. نکته مهم این است که در دو سال اخیر، با وجود دو جنگ و همچنین حوادث دی‌ماه سال گذشته، حجم سرمایه‌گذاری ما به لحاظ ریالی تقریباً هفت برابر شده است. سرمایه‌گذاران جدید با امید به آینده وارد کیش شده‌اند و سرعت رشد سرمایه‌گذاری در این منطقه افزایش پیدا کرده است. حتی در میانه جنگ نیز قرارداد سرمایه‌گذاری برای ساخت هتل امضا کردیم. این موضوع نشان می‌دهد مردم به آینده کیش و ایران اطمینان دارند. با این حال، باید در دوره‌گذار از کسب‌وکارهای موجود حفاظت کنیم. همه مطمئن هستند که سال آینده یا پس از عبور از این بحران، پویایی و رونق زیادی در پیش خواهد بود. وظیفه ما این است که در این دوره، تاب‌آوری مردم و کسب‌وکارها را تا حداقل لازم برای ادامه حیات اقتصادی حفظ کنیم. در همین راستا مذاکرات خوبی با بانک‌ها انجام داده‌ایم.

تسهیلات بانکی در کیش از ۱۵ میلیون تومان به ۵۰ میلیون تومان افزایش پیدا کرده و وام‌های جدیدی نیز در نظر گرفته شده است. اکنون هر کسی به کیش سفر کند، می‌تواند در دو سه بازار این جزیره وام ۵۰ میلیون تومانی دریافت کند. برای این کار حتی نیازی به مراجعه به بانک نیست و مراحل انجام کار در همان محل بازار انجام می‌شود.

علاوه بر وام خرید کالا و خدمات در کیش، وام خرید خود تور را نیز اضافه می‌کنیم تا هزینه سفر به کیش متعادل‌تر شود. البته اصلی‌ترین چالش ما صرفاً هزینه سفر به کیش نیست. کیش به خوبی به‌عنوان جایگزین داخلی سفرهای خارجی مردم پذیرفته شده است. مشکل اصلی فضایی است که گاهی اوقات با انتشار اخبار نادرست و ایجاد نااطمینانی به وجود می‌آید. گاهی خبرهای جعلی درباره کیش منتشر می‌شود. برای مثال، یک روز گفته می‌شود آب کیش آلوده است، درحالی‌که این اخبار صحت ندارد. کیش از این جهت نسبت به فضای رسانه‌ای بسیار حساس است و باید از آن حفاظت کنیم. در کنار تسهیلات بانکی، رویدادهایی نیز برگزار خواهیم کرد.

معتقدم پس از پایان جنگ، به احتمال زیاد در کیش جای سوزن انداختن نخواهد بود. اما اگر خدای نکرده جنگی رخ دهد، خودمان را برای شرایط جنگی آماده کرده‌ایم. برای چهار ماه، ۲۸ قلم کالای اساسی به همراه دارو و آب ذخیره کرده‌ایم تا اگر محدودیتی در رفت‌وآمد ایجاد شد، جزیره کیش بتواند تا چهار ماه نیازهای خود را تأمین کند. در حوزه ارتباطات نیز اقداماتی در دست انجام داریم. امیدواریم جنگی اتفاق نیفتد.

> معتقدم کیش در حوزه اقتصاد دریامحور، اقتصاد هوایی و زیرساخت‌های مرتبط با آنها ظرفیت‌های بسیار خوبی دارد که باید مورد توجه قرار بگیرد. در کنار این موارد، حوزه مالی و فعالان اقتصاد دیجیتال نیز از محورهای اصلی برنامه‌های ما هستند

آیا برنامه سرمایه‌گذاری کیش صرفاً بر گردشگری و ساخت هتل متمرکز است یا برای توسعه صنایع و فعالیت‌های اقتصادی دیگر نیز برنامه‌ای دارید؟

درست است که بخش عمده سرمایه‌گذاری‌های کیش در حوزه گردشگری بوده است. از مجموع نزدیک به ۱۰۰ همت سرمایه‌گذاری جذب‌شده، حدود ۸۰ درصد به گردشگری اختصاص دارد. همچنین ۱۵۰ میلیون دلار سرمایه‌گذاری جذب کرده‌ایم و قرارداد ساخت بزرگ‌ترین ریزورت ایران در کیش نیز ان‌شاءالله با یک شریک ایرانی در حال انجام است. اما در حوزه‌های فناوری و نوآوری نیز برنامه‌های جدی داریم. در حال پیگیری موضوعی با وزارت اقتصاد تحت عنوان تأسیس اولین منطقه آزاد مالی ایران هستیم.

معتقدیم کیش می‌تواند در این زمینه نقش ملی ایفا کند. همچنین در حوزه فناوری، نوآوری و اقتصاد دیجیتال، همکاری‌هایی با وزارت ارتباطات در حال انجام است تا اینترنت مناسبی در کیش فراهم شود و زیرساخت‌های لجستیکی لازم نیز توسعه پیدا کند.

هدف این است که کسب‌وکارهای حوزه اقتصاد دیجیتال به‌جای مراجعه به خارج از کشور برای انجام فعالیت‌های خود، بتوانند در کیش مستقر شوند. اینها دو مأموریت ملی هستند که کیش در میان‌مدت و بلندمدت دنبال می‌کند و طبیعتاً کسب‌وکارهای پیرامونی آنها نیز شکل خواهند گرفت. در حال حاضر بیش از ۱۲ هزار واحد و شرکت صنعتی داریم که تعداد قابل توجهی از آنها در چهار شهرک صنعتی کیش مستقر هستند. کیش بالاترین نسبت حضور شرکت‌های دانش‌بنیان به کل شرکت‌ها را در کشور دارد. ما از صنایع صادرات‌محور نیز حمایت می‌کنیم تا در کیش حضور پیدا کنند. البته به دلیل هزینه‌های لجستیکی، بخش عمده صادرات کیش در حوزه خدمات فنی و مهندسی است. معتقدم کیش در حوزه اقتصاد دریامحور، اقتصاد هوایی و زیرساخت‌های مرتبط با آنها ظرفیت‌های بسیار خوبی دارد که باید مورد توجه قرار بگیرد. در کنار این موارد، حوزه مالی و فعالان اقتصاد دیجیتال نیز از محورهای اصلی برنامه‌های ما هستند. این برنامه‌ها در میان‌مدت دنبال خواهند شد، اما صنایع موجود نیز سهم قابل توجهی در اقتصاد داخلی کیش دارند. در مجموع باید از اقتصاد تک‌محصولی و تک‌پایه به سمت اقتصادی چندپایه حرکت کنیم. اقدامات لازم در این زمینه انجام شده و امیدواریم جنگ هرچه زودتر تمام شود و شرایط نه جنگ و نه صلح یا احتمال جنگ مجدد، که امیدواریم اتفاق نیفتد، پایان پیدا کند.

درباره بازگشت زمین‌های واگذارشده و تعیین تکلیف پروژه‌های سرمایه‌گذاری بلاتکلیف در کیش چه اقداماتی انجام شده است؟

یکی از اتفاقات خوبی که در دولت آقای دکتر پزشکیان رخ داده، توجه هم‌زمان به حق‌الناس و بیت‌المال بوده است.

در مجموع ۷۶ به‌علاوه یک پرونده، یعنی ۷۷ پرونده، بیش از ۶۲۸ هکتار زمین به بانک زمین و بیت‌المال در کیش بازگردانده شده است. در این پرونده‌ها با افرادی مواجه بودیم که زمین‌های زیادی دریافت کرده بودند.

همان‌طور که می‌دانید، ما در مناطق آزاد فروش زمین نداریم، بلکه زمین برای سرمایه‌گذاری تخصیص داده می‌شود. بازگشت این زمین‌ها باعث شد ارزش افزوده قابل توجهی به بیت‌المال بازگردد. ارزش یکی از این زمین‌ها که در دادگاهی در فرانسه توانستیم درباره آن رأی بگیریم، مربوط به ۲۶۷ هکتار زمین و بیش از یک‌ونیم میلیارد دلار ارزش است. حدود ۴۱۲ هکتار زمین دیگر نیز در ۷۶ پرونده دیگر، به دلیل انجام نشدن سرمایه‌گذاری، بازگردانده شده است.

در کنار این اقدامات، برای سرمایه‌گذاران موجود نیز کمیته رفع موانع تشکیل دادیم. ۳۳ پرونده وجود داشت که مجموع مدت بلاتکلیفی آنها به ۴۱۰ سال می‌رسید؛ به این معنا که برخی پروژه‌ها ۱۵ سال، برخی ۱۰ سال و برخی نیز مدت‌های کمتر یا بیشتری بلاتکلیف مانده بودند. به لطف خدا توانستیم ۲۴ پرونده از این ۳۳ پرونده را تعیین تکلیف کنیم و با همکاری قوه قضائیه، بیش از ۳۰۰ همت سرمایه‌گذاری متوقف‌شده را دوباره به چرخه سرمایه‌گذاری بازگردانیم. این اقدامات نشان می‌دهد دولت در کیش هم برای حمایت از سرمایه‌گذاران آماده انجام کارهای مهم است و هم در زمینه حفظ بیت‌المال با کسی تعارف ندارد.

کیش؛ از تاب‌آوری تا اقتصاد چندپایه

محور	عدد یا نکته کلیدی	توضیح
رکوردهای گردشگری	۵ ماه رکوردشکن	کیش در فروردین، شهریور، مهر، آبان و آذر سال گذشته رکوردهای تاریخی گردشگری خود را شکست. این تجربه باعث شد کسبه برای تعطیلات نوروز امسال کالا وارد کنند.
فروش نوروزی کسبه	۶ ماه فروش در ۲ هفته	برخی کسبه در دو هفته تعطیلات عید به اندازه شش ماه کالا و خدمات فروختند اما امسال فرصت ادامه این رونق کمتر بوده است.
نسخه بازگشت رونق	رویداد، تسهیلات، خدمات و تبلیغات	تجربه سال گذشته نشان داده است که ترکیب برگزاری رویدادها، تسهیلات بانکی، خدمات مناسب و تبلیغات مؤثر می‌تواند به بازگشت سریع گردشگر کمک کند. البته بهبود شرایط و رفع نااطمینانی نیز ضروری است.
حمایت از خریداران	وام تا ۵۰ میلیون تومان	تسهیلات خرید کالا و خدمات در کیش از ۱۵ میلیون به ۵۰ میلیون تومان افزایش یافته است. مسافران در برخی بازارها می‌توانند بدون مراجعه به بانک و در همان محل برای دریافت وام اقدام کنند.
تسهیل سفر	وام خرید تور در برنامه است	قرار است تسهیلات خرید تور نیز به وام‌های موجود اضافه شود تا هزینه سفر به کیش متعادل‌تر شود. البته انتشار اخبار نادرست و ایجاد نااطمینانی از موانع سفر به کیش است.
سرمایه‌گذاری	نزدیک به ۱۰۰ همت	حدود ۸۰ درصد این سرمایه گذاری به گردشگری اختصاص دارد. همچنین ۱۵۰ میلیون دلار سرمایه‌گذاری جذب شده و ساخت یک ریزورت بزرگ در برنامه هاست.
تنوع اقتصادی	حرکت از اقتصاد تک‌پایه	برنامه‌های کیش به گردشگری محدود نیست: ایجاد منطقه آزاد مالی، توسعه فناوری و اقتصاد دیجیتال، و تقویت اقتصاد دریامحور، اقتصاد هوایی و خدمات فنی‌ومهندسی از محورهای دیگر است.
فعالیت صنعتی و دانش‌بنیان	بیش از ۱۲ هزار واحد و شرکت صنعتی	بخشی از شرکت‌ها در چهار شهرک صنعتی کیش مستقرند. مدیران جزیره همچنین بر ظرفیت شرکت‌های دانش‌بنیان و حمایت از صنایع صادرات‌محور تأکید کرده‌اند.
بازگشت زمین‌ها	بیش از ۶۲۸ هکتار	طبق آمار اعلام‌شده، در ۷۷ پرونده بیش از ۶۲۸ هکتار زمین به بانک زمین و بیت‌المال بازگردانده شده است. زمین در مناطق آزاد برای اجرای طرح سرمایه‌گذاری تخصیص می‌یابد، نه فروش.
رفع موانع سرمایه‌گذاری	۲۴ پرونده از ۳۳ پرونده	این پرونده‌ها مجموعاً ۴۱۰ سال بلاتکلیف مانده بودند. به گفته مصاحبه‌شونده، تعیین‌تکلیف ۲۴ پرونده با همکاری قوه قضائیه، بیش از ۳۰۰ همت سرمایه‌گذاری متوقف‌شده را به چرخه بازگردانده است.
آب و برق	ظرفیت آب از ۱۷ هزار به نزدیک ۴۰ هزار مترمکعب رسیده است	مدیران کیش گفته‌اند جزیره در حال حاضر در تولید آب و برق ناترازی ندارد اما حفظ این وضعیت به سالم‌ماندن زیرساخت‌ها وابسته است.
آمادگی برای شرایط اضطراری	ذخیره برای ۴ ماه	برای مواجهه با محدودیت احتمالی رفت‌وآمد، ذخایری از ۲۸ قلم کالای اساسی، دارو و آب برای چهار ماه پیش‌بینی شده است.

وضعیت زیرساخت‌های آب و برق کیش چگونه است؟ آیا این جزیره برای تأمین نیازهای خود با ناترازی مواجه است؟

برش

خبر خوب این است که اگر ان‌شاءالله اتفاقی نیفتد و آسیبی به زیرساخت‌ها وارد نشود، کیش تنها منطقه کشور است که ناترازی تولید آب و برق ندارد. در ابتدای دولت، ظرفیت تولید آب کیش ۱۷ هزار مترمکعب بود، اما اکنون این ظرفیت به نزدیک ۴۰ هزار مترمکعب رسیده است. در حوزه برق نیز شرایط به همین ترتیب است. امیدواریم اگر آسیبی به زیرساخت‌ها وارد نشود، این موضوع در پنج سال آینده به یک مزیت رقابتی برای کیش در سطح کشور تبدیل شود. با وجود همه محدودیت‌هایی که جنگ ایجاد کرد و به ما تحمیل شد، حجم پروژه‌های عمرانی نیز از نظر تعداد و حجم اجرایی افزایش داشته و از نظر ریالی بیش از پنج برابر مدت مشابه شده است. همه این موارد نشان می‌دهد کیش به زندگی و فعالیت خود ادامه می‌دهد و تنها به توجه و حمایت در سطوح مختلف نیاز دارد. در پایان لازم می‌دانم از دولت محترم تشکر کنم و بخواهم حمایت ویژه خود را از مردم جنوب و بومیان جزیره کیش، در قلب خلیج فارس، ادامه دهد.